

جنگ هیبریدی روسیه

«تجربه اکراین برای کشورهای حوزه بالتیک»

نویسنده:

اوگین دایکی (Evgen Dykyi)

مترجمین:

احمد الهیاری و گروه مترجمین سازمان جهاد خودکفایی نزا

تحت نظارت: سید سعودرضا زوارهای

انتشارات دانشگاه فرماندهی و ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران

تابستان ۱۳۹۷

سرشناسه	Dykyi, Evgen / اوگین / دایکی :
عنوان و نام پدید آور	جنگ هیبریدی روسیه: «تجربه آکراین برای کشورهای حوزه بالتیک» نویسنده اوگین دایکی : مترجمین احمد الهیاری و گروه مترجمین سازمان جهاد خودکفایی نزاجا : تحت نظارت سیدمسعودرضا زوارهای.
مشخصات نشر	تهران- ارتش جمهوری اسلامی ایران- دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا- انتشارات دافوس آجا، ۱۳۹۵ (چاپ اول ۱۳۹۷)
مشخصات ظاهری	۱۳۴ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۸۱۶۳-۴۳-۵
وضعیت فهرست‌نویسی	فیبا
یادداشت	عنوان اصلی: The "hybrid" war of Russia : experience of Ukraine for the Baltic States, ۲۰۱۶
موضوع	جنگ ترکیبی / Hybrid warfare
موضوع	جنگ ترکیبی - روسیه / Hybrid warfare -- Russia
موضوع	کریمه (اوکراین) -- تاریخ -- ۲۰۱۴ -- دخالت روسیه / Crimea (Ukraine) -- History -- 2014 -- Participation, Russia
شناسه افزودن	الهیاری، احمد، ۱۳۶۳ - مترجم / زوارهای، مسعودرضا، ۱۳۴۰ - مترجم
شناسه افزودن	ایران، ارتش، دانشکده فرماندهی و ستاد، انتشارات دافوس
رده‌بندی سنگره	U ۲۱/۲/۵۲ ج ۹ ۱۳۹۵
رده‌بندی دیوینی	۳۵۵ / ۰۲
شماره کتابشناسی ملی	۴۵ - ۲۱۳

عنوان: جنگ هیبریدی روسیه

مؤلف: اوگین دایکی (Evgen L. Dykyi)

مترجمین: احمد الهیاری و گروه مترجمین سازمان جهاد خودکفایی نزاجا تحت نظارت سید مسعودرضا زوارهای

ویراستار: سامان آزاد

ناظر چاپ: محمدتقی پرتوی

طرح روی جلد: علیرضا قانع

صفحه آرایشی: سعید واحدیان

ناشر: انتشارات دافوس آجا

شمارگان: ۱۰۰۰

تعداد صفحه: ۱۳۴ص

تاریخ نشر: تابستان ۱۳۹۷

چاپ اول

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه مدیریت انتشارات دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا

قیمت: ۱۷۰،۰۰۰ ریال

نشانی: تهران، میدان پاستور، خیابان دانشگاه جنگ، دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا، انتشارات دافوس

تلفن: ۰۲۱ - ۶۶۴۱۴۱۹۱

www.dafoosaja.ac.ir

مسئولیت صحت مطالب بر عهده مؤلفین می‌باشد.
کلیه حقوق برای دافوس آجا محفوظ است. (نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است).

فهرست

صفحه	عنوان
۷	سخنی با خواننده
۱۱	جنگ هیبریدی و تفاوت آن با طرح‌های کلاسیک
۱۷	اهداف و وظایف روسیه در جنگ هیبریدی
۲۸	توالی مراحل اصلی جنگ هیبریدی
۳۳	مرحله صفر جنگ هیبریدی: آماده‌سازی تبلیغاتی برای حمله
۴۹	گروه‌های نفوذ ستفاده شده در جریان حمله
۶۲	در آغاز حمله: "جنگ تصاویر"
۶۷	از جنگ تصاویر تا دفاع روسیه از خود: خطرات اصلی در مراحل اولیه حمله مسلحانه
۸۰	مطالعه موردی: پوتین چگونه به پیروزی در کریمه، پیروزی نسبی در دونباس و...
۹۵	ساعات اولیه‌ی جنگ "هیبریدی" - قتل پیاتر
۱۰۱	سخن پایانی
۱۰۲	وقایع‌نگار جنگ "هیبریدی" روسیه علیه اوکراین - سریالی اولیه - یاروسلاو پریشچیا
۱۲۱	منابع

سخنی با خواننده

کتاب حاضر سعی بر آن دارد تا تازه‌ترین پیشروی یا در واقع تجاوز روسیه به خاک اوکراین (و همچنین چند کشور دیگر) و مبارزه ما در برابر این تجاوز را به‌طور خلاصه شرح دهد. نویسنده بر آن است، در میان تحولاتی که ظاهراً به‌سرعت در حال رخ دادن هستند، روند و الگوهای اصلی را تشخیص داده و اجزای متغیر و ثابت در استراتژی و تاکتیک‌های دشمن را شناسایی کند، سپس با تجزیه و تحلیل دلایل شکست و همچنین پیروزی‌ها، روش‌های دشمن و همچنین روش‌های مقاومت در برابر دشمن (برای استفاده کشورهای حوزه بالتیک) را سنجیده و مورد تحلیل قرار دهد.

نویسنده می‌گوید: من نه مانند همکاران لیتوانیایی خود احساس می‌کنم که کشورهای حوزه بالتیک ممکن است که مورد هدف سیاست تهاجمی روسیه قرار گیرند. در واقع هدف اصلی "روش‌شناسی" حاضر، شرح خلاصه‌ای از تهاجم آینده روسیه به میهن‌پرستان کشورهای حوزه بالتیک است. روش‌ها در پیش‌بینی عملیات دشمن کمک خواهد کرد. به‌همین ترتیب، این راهنما مجموعه‌ای از روش‌های دفاعی در برابر تهاجم را به ایشان ارائه خواهد داد که قبلاً با موفقیت در اوکراین آزمایش شده‌اند.

امیدوارم در نهایت، این راهنما آن‌ها را از تکرار اشتباهات رخ داده در اوکراین باز دارد تا نیازی نباشد این نکات را عملاً در جنگ تجربه کنند و از آن‌گاه شوند، تجربه‌ای که با بهای گزافی (یعنی به قیمت جان هزاران نفر از شهروندان آن کشور) به‌دست می‌آید. قضاوت درباره‌ی این که نویسنده تا چه حد در تحقق این هدف موفق بوده است، به‌عهده خواننده است.

ماهیت پیچیده جنگ هیبریدی که در آن از هر وسیله و ابزاری (از تأسیسات سازمان‌های مردمی و شبه‌دولتی گرفته تا حملات تانک‌های کلاسیک) استفاده می‌شود و گاهی اوقات تعیین این که چه چیزی تأثیر بیشتری بر موفقیت یا شکست در این جنگ دارد (توپخانه یا تلویزیون؟)، در ساختار و محتوای متن حاضر شرح داده شده است. بخش‌هایی از این کتاب به آمادگی تبلیغاتی برای مقابله با حمله، آماده‌سازی ایدئولوژیکی مردم، نقش رسانه‌های جمعی و اشتباهات مسئولان سیاسی کشوری که در مقابل تهاجم روسیه قرار دارد، اختصاص یافته است. ممکن است مطالعه‌ی این قسمت‌ها برای افسران ارتش که معمولاً عادت دارند با دشمنان به‌صورت رو در رو مقابله کنند و بلافاصله به تهدیدات پاسخ دهند

تا حدی خسته کننده به نظر برسد، درحالی که به احتمال زیاد برای سیاستمداران، فعالان دولتی و روزنامه نگاران سودمند خواهند بود. با این حال معتقدم هر چه به پایان مطالب نزدیک می شویم، یعنی بخشی که سعی دارم بر اساس تجربه شخصی، راهنمای آموزشی واضح و دقیقی درباره مقاومت وطن پرستان و فراتر از آن وقتی که ارتش با لحظه بحرانی تصمیم دشمن به منظور آغاز یک حمله ی مستقیم نظامی مواجه می شود، ارائه دهم که خسته کنندگی قسمت های قبلی را برای افسران ارتش جبران خواهد کرد.

با این اوصاف من به نیروهای ارتش و به خصوص آن هایی که برای سرویس های اطلاعاتی و یا امنیتی کار می کنند، پیشنهاد می دهم علاقه و توجه خود نسبت به مطالب انسانی دو جانبه ی قسمت های آغازین را کنار بگذارند و سعی کنند تفکر و الگوریتم دشمن را بشناسند. تا بدین ترتیب، برای شناسایی تهدیدات تهاجمی در همان مراحل ابتدایی (یعنی زمانی که کشور هنوز درگیر تهاجم نظامی نشده است) آماده شوند، چون وقتی که سیاستمداران برای دفع تهاجم به فرماندهان ارتش رجوع می کنند، دیگر خیلی دیر شده است.

برجسته ترین ویژگی جنگ «بیرق» ترکیب اقدامات نظامی و غیرنظامی است که هم برای ارتش و هم برای سرویس های امنیتی، مثال های سیاسی غیرمعارفی را پدید می آورد. یکی از مهم ترین درس هایی که مردم اوکراین از حمله روسیه گرفتند، این بود که چنین تجاوزی تنها با تلاش مشترک کل جامعه قابل دفع است. ارتش، پلیس، نیروهای ویژه، خبرنگاران و شهروندان باید با هم هماهنگ و همکاری داشته باشند، چرا که این تنها راه شکست دشمن است. همه ی ما باید آمادگی دفع حمله هم در میدان نبرد و هم در ذهن شهروندان خود باشیم؛ هر قدر در مبارزه با حملات ایدئولوژیکی موفق تر عمل کنیم، به احتمال فراوان اجبار کمتری به مقابله با نیروهای ویژه GRU^۱ خواهیم داشت.

مطالب حاضر در پی پیشنهاد آکادمی نظامی لیتوانی و بر اساس "نسخه بیان نشده" سخنرانی من که با همین عنوان در ژانویه سال ۲۰۱۵ ایراد شد، نوشته شده است. بنابراین

۱. اداره اصلی اطلاعات فدراسیون روسیه - سرویس ویژه، نهاد اطلاعات خارجی وزارت دفاع فدراسیون روسیه، نهاد مرکزی مدیریت اطلاعات نظامی در نیروهای مسلح فدراسیون روسیه.

سیاسگزاری ویژه خود را نسبت به آقای جین تاتاس سرگالیس^۲ (معاون آکادمی، سرهنگ بازنشسته و دکترای علم تاریخ) به علت توصیه‌شان مبنی بر اختصاص دادن متن سخنرانی دو ساعته‌ام به "راهنمای روش‌شناسی جنگ هیبریدی"، ابراز می‌دارم.

نوشتن این مطالب من را در موقعیتی قرار داد که مجبور شوم تحولاتی را قابل درک و نظام‌مند کنم که خود در آن‌ها حضور فعال داشته‌ام. ("نویسنده همراه با هم‌زمایش در جنگ اوکراین-روسیه در سال‌های ۲۰۱۴-۲۰۱۵ شرکت داشته و پیش از آن نیز در جنگ ویلنیوس که به منظور دفاع از استقلال جمهوری لیتوانی در سال ۱۹۹۱ روی داد، حضور داشته است"). ابدوارم در نهایت کتاب حاضر نه تنها برای کاربران لیتوانیایی که کتاب من مستقیماً آن‌ها را به رد خطاب قرار داده است، بلکه برای کشورهای حوزه بالتیک نیز سودمند باشد. من همچنین از این فرصت برای قدردانی از همکاران لیتوانیایی خود استفاده می‌کنم که بدون آن‌ها این کتاب هرگز نوشته نمی‌شد؛ فعال دولتی و مدافع حقوق بشر؛ استاسیس کاوسینیس^۳ که هماهنگی لازم را برای سخنرانی من در آکادمی نظامی و تعدادی دیگر از سازمان‌های لیتوانی فراهم دادند و همچنین سفیر سابق جمهوری لیتوانی در اوکراین؛ پروفیسور پتراس ویتیکوناس^۴ که من را در خلاصه‌سازی تجربه جنگ یاری نمودند.

در مطالب حاضر نویسنده، مثال‌های خاصی از تجربه اوکراینی‌ها جهت حمایت از انسجام و نتیجه‌گیری تحلیلی متن ارائه داده است. با این حال شرح جزئی‌تر به جزء تجاوز روسیه به اوکراین، خواندن متن را کمی دشوار کرده، بنابراین ممکن است درک طرح کلی و الگوهای ثابت و رایج در جنگ برای خواننده دشوار باشد. بعید است که خوانندگان از کشورهای حوزه بالتیک بتوانند تحولات اوکراین در طول انقلاب اوکراین (به عنوان انقلاب میدان اروپا^۵ شناخته می‌شود) و تهاجم نظامی روسیه که بلافاصله پس از آن رخ داد را، با جزئیات به یاد آورند. به همین دلیل یک بخش وقایع‌نگار به انتهای کتاب اضافه شده است. یک وقایع‌نگار دقیق از تحولات درگیری اوکراین و روسیه در مرحله هیبریدی آن؛ یعنی از شروع حمله با اولین اقدامات فعال کرملین در طول انقلاب میدان اروپا، تا حمله آشکار

2 Gintautas Surgailis

3 Stasys Kausinis

4 Petras Vaitiekunas

5 European Square

واحدهای متعدد نیروهای مسلح روسیه در آگوست سال ۲۰۱۴ به اوکراین و مذاکرات بعدی برای آتش‌بس در مینسک. این بخش به درخواست من و توسط دانشجوی سابق و هم‌رزم من در میدان اروپا؛ جاروسلاو پریشچپا^۶ وارد متن شد و من به خاطر کمک ارزشمندش، فوق‌العاده از ایشان سپاس‌گذار هستم. همچنین از جاروسلاو پریشچپا و اوکسانا چوپووزکاجا^۷ به خاطر کمک در تحقیقات و جمع‌آوری منابع، مأخذ اولیه و همین‌طور منابع اطلاعاتی رسانه‌های "بین‌المللی روسیه" قدردانی می‌کنم.

www.ketab.ir